

S. Chrys. Etum paucissimi perseverant, ubi autem persequutionis procella perflaverit, pauci martyrii reperiuntur in fructu. Est hoc quod Ieraias prædictit c. 21. 10. Tritura mea, & filia area mea: ubi tritura est tribulatio, vel tribulata: tribulatio vero dicta est à tribula, que segetes tribulantur, & triturantur, & tribula dicta est à teredo, quasi teribula, quia segetes terit. Unde LXX. transluleret; Audite derelicti, & dolentes; quasi tritura explanarent quos Dominus dereliquerit in area hujus mundi triturari tribulis tribulationum, & persequutionem, ut explicat Castro ex Euseb. Cæsa. Inde filia area, id est, triticea grana trituratione in area excusa; Martyrum videlicet fides, que per martyrii tritura appareat tanquam granum abque paleis; fe limpia de pollo, y de paja.

Fides quo plus exag- tata eo robu- stior, & ex- tensior.

744 Secundo, ejus est conditionis Martyrum fides, ut quod plus exagitatur, & oppugnatur, eò numerosior affurgat, & potentius roboretur, quin omnia Tyrannorum machinamenta vim exerant ullam adversus illum. Audi Ambrosium Serm. de Pentecoste tom. 2. ita divinè: Quanti, ab initio oppugnare Ecclesiam, cum fidei semina jacerentur, & arma contra eam commota sunt; sed quantum magis impugnabatur, tanto clarius reddebar. Sed nunc quidem propter Dei gratiam, & Duces, & milites, & universus orbis fide repletus est. Hoc certè habet incrementum fides Christiana ex Martyrum perpetrationibus, & nece.

Martyrum fides præ- stantior, ut- pote majori- bus ad socia- za operibus.

745 Tertiò, cum Christiana fides eò præstantior appareat, quod fuerit præstantioribus operibus ad sociata, ut late efficit S. Jacobus in sua Epist. cap. 2. est inde, Martyrum fidei apparere omnium præstantorem, cum sit martyrii opere abundè comprobata, quod omnium operum præstantissimum, & eximium prædicatur in sacris Litteris, & Patribus; per martyrium enim omne fidei robur expenditur, ut ajebat S. Cyprianus de Laud. Et quidem non alia excellentiori ratione poterat fidei robur melius expendi, quam per tot peccatum genera, & suscepit pro ipsius fidei causa vulnera, quæ sunt nobilissimæ fidei veluti stemmata, & insignia, magnitudinem ejus evulgantia. Proinde Origenes Homil. 3. in Genes. expedit illud cap. 17. 13. Erit palum meum in carne vestra, ita egregie effatur: Quid prodest si in illa tantum carne, quam de Maria suscepit, dicam venisse Christum, & non ostendam etiam in hac mea carne quod venerit? Testamentum Dei ostendo esse in carne mea, si potuero dicere secundum Paulum, quia Christo crucifixus sum: vivo autem jam non ego, vivit vero Christus in me. Et si potuero dicere, ut ipse dicebat; ego autem signata Domini mei Jesu Christi in corpore meo porto. Verè autem ille ostendebat, testamentum Dei esse super carnem suam, qui dicebat, quis nos separabit à charitate Dei, quæ est in Christo Jesu? Tribulatio, an angustia, an periculum, an gladius? &c. Quæ omnia in Martyres cadunt rectissime, illi enim non voce solum fidem evulgabant, sed in carne, & suscepit pro Christo perpetrationibus, morte, & plagiis, quæ sunt fidei nobilioris ste mmata gloriosissima, & vocalissima.

Gen. 17. 13. Orige.

746 Quartò, est Martyrum fides ad instar arboris procerissimæ, quæ adeò est radiata, ut nulla possit vi contraria evelli. Religio fit misum facere illustrem locum Theodoreti Episc. Cyrensis tom. 2. lib. 8. qui est de Martyribus non longè à principio; ubi enumeratis Christi incommodis, divexationibus, tormentis, & nece immanissima, quæ ab Apostolis proponebantur fidelibus credenda; horum commendans fidem subtextit ita: Neque vero tenuem, ac super imitatem fidem fecerunt, sed adeò profundis nixam radicibus, ut magna hominum multitudo pro his dogmatibus retinendis mortem libertissime sustinuerit, eamque inficiari voluntibus non linguas ad defensionem objecerint, sed flagris humeros, sed lampadibus latera ferreisque unguis, & cervices gladii supposuerit, tympani, ac fidiculus extenta fuerit, palis infixi constituerit, ab immanibus se feris lanari conficeri. Quid pronunciari poterat elegantius, & opportunitus pro fidei Martyrum altè radicatae commendatione?

747 Quintò, dum Martyres sanguinem, Invenientia fidei inter tormenta, eluet serpentina prudens. Ut enim scitè obseruat S. Chrysostom. Hom. 24. in Matthæum: Quem admodum serpens totum se ipsum tradit, nec minimum curat si corpus incidatur, donec caput suum integrum servet: eodem quoque modo, præter fidem, catena perdere non cures; iradas corporis; vita, si opus est, minime parcas, dummodo fidem serves, quæ caput est, & radix. Certè, ne fidem perderent Martyres generosi, divitias, voluptates, honores, familiam non dubitaverunt contemnere, fulque deque habere; nec non cruciamenta omnia, & necem subire. Eximii ergo pretii est apud illos Christiana fides. Quod revoces illud Canti. cap. 1. Mureculas aureas faciemus tibi vermiculatas argento. Inaures esse, multi exflimant, & fidei emblemata. Ad Martyres refert Philo Carpathius. Pro, mureculas, vertas ex Hebreo, Serpentes aureas cum stigma. Nam murena est ex Serpentum genere. Itiusmodi Serpentibus cum plagulis, seu notis purpureis assimilantur Martyres, aureum Ecclesiæ ornamentum, ut portendant serpentina illorum prudentia in fidei custodia. Vide dicta superius lib. 1. c. 12. & lib. 2. c. 2.

748 Sextò, usque adeò in Martyribus vigebat Christiana fides, usque ostentabat vires, ut quodammodo eos imparibiles reddebet, atque insensibiles, ita ut atrocitas tormentorum ingenti illis effet gaudio, & exultationi. Expedit S. Hilarius affutum lib. 10. de Trinitate: Defecanda colla sua percussoriis cum hymnis Martyris tendunt, & adficiatos sibi congeris lignorum ignes cum cantis scandunt. Usque eo sensus fidei, peremptio in corporibus naturalis infidelitatis meu, corpora ipsa ad sensum non sentiendi doloris emutat, ut per animæ propositum firmitas corpori invehatur, animatumque corpus in id se tantum sentiat, in quod anima studio commovetur, ut quod pati animas glorie cupiditate contemnit, id se pati corpus, anima vegetante, non sentiat. Ita roborari, & animari Martyres, inquit, supernaturali fidei vigore, & effusione, ut mortem subeant per quovis cruciamentorum horrores irrigatam, ac si essent

Martyrum fides pro fundissimis nixa radiciis.

de Fide, Spe, & Charitate: Fides gloriam S. Chrysostom. inchoat, Spes sustinendo consummat. Igitur, ut verbis utar S. Laurentii Justiniani in tract. S. Justin.

749 Septimò, Martyrum fides est opulentissimus thesaurus, pro cuius custodia sanguinem ponunt, & vitam ipsam. O thesaurus omnibus opulentior fides! Beati qui possident te, ajebat S. Laurentius Justinianus de fide cap. 4. & Jacobus in Epist. sua cap. 2. 5. Pauperes (id est afflicti) appellat divites in fide. Inde jam tantus Martyrum ardor in afferendo hoc fidei thesau. Præclarè S. Petrus Damiani, Serm. 31. de S. Apollinarie Mart. Si filiale sui corporis vasculum, dum adhuc sanum esset, pro conservando fidei thesau. lacerari permisit, quanto magis tunc pro jam quassato, & fracto tam pretiosum thesaurum perdere formidabit? Est fons in India, unde hauritur aurum fictilibus, quod statim concrevit, nec eo quisquam potuit nisi frangat fictile. Sic Photius in Bibliotheca pag. 68. initio. Fictile est corpus humanum, aurum fides, cuius divitiae abundè fruuntur Ecclesia, dum suorum Martyrum corpora acerbissimis cruciatis confinguntur. Ergo ure (inquit fidelis), cæde, occide, non perdam fidem, sed custodi. Verba sunt S. Laurentius Justinianus cap. 5. de Fide.

750 Octavò, est Martyrum fides Quadriga ignita, seu currus igneus, quo ipsi feruntur in caelum, similes plane Eliæ currui flammanti. Verba pende S. Ambrosii Serm. 75. de SS. Martyr. Canto, Cantiano, & Cantianilla, qui tempore passionis, cum eos persecutor inquireret, ascenso vehiculo, junctis mulibus, eos fecedere voluit: Sicut Elias curru applicito quasi ascendit ad caelum, ita & ipsi vehiculo ad martyrium pervenierunt; & quadriga, sicut illum evexit ad regnum, ita hos portavit ad gloriam. Et quamvis illa ignea quadriga fuerit, hec tamen inferior non habenda est. Nam sicut Eliam ignea quadriga portabat, ita & Martyres fides ignea jam ferebat.

751 Christianæ Fidei virtute, quasi igneo, & flammanti curru ferebantur Martyres ad passionem, ante reportatos triumphos jam triumphatores. Ferebantur in caelum, ferebantque illos Christus medio Fidei Catholicae ardore igneo, quo circumfusi adversariorū phalanges, universoque cruciamentorum apparatus continebant, de victoria securi. Legeis elegia alia apud S. Laur. Justin. de fide c. 4. & c. 5. Finio tamen verbis S. Ephrem in Encomio de SS. MM. sic Martyres altoquentis; Vellut pincerna aliquis inutilis, atque imperitus vobis, o sanctissimi Christi Martyres, effec- tus sum, nam de vino inliti vestri certaminis, filii ac fratribus Fidei vestre poculum tradidi.

D E

M A R T Y R U M

Spe seorsim.

P Oft Christianam Fidem, Spes secundum occupat locum, ut quæ à Martyribus maximè confota, incredibili tormentorum sustinentia, ipsius Fidei gloriam consummarerit. Ut enim eleganter Chrysostomus Ser.

P. Ild. de Flores de Agone Martyr.

S. Beda:

Can. 2. 2.

Spina tor- menta Mar- tyrum sancti.

C A P. I X.

Supereminet Martyrum Spes inter cru- ciamenta, ut lilyum inter spinas.

752 Uadent hoc in primis verba Sponsi Jesu ad Sponsam Ecclesiam in suis Martyribus divexatam: Sicut lilyum inter spi-

Can. 2. 2.

nas, sic amica mea inter filias. Cant. 2. 2. Quod est dicere: tu mitis inter duras, & asperas, oves inter lupos; tunc vel maximè Spei virtus supereminet tua, cum in variarum prefestrâ difficultatum constituta, suo se conatur ab omni situ, & torporis scoria, ac ferrugine purgat, & splendorem induit; atque eò usque ex crescere, ut supra spinas sit, earumque aculeos pia quadam generositate despiciat. Ut haec claretant, premenda verba sunt. Pro, amica, vertas, ex Hebreo: confracta, conquassata, afficta, vel afflitio mea. Est planus de Christiana Ecclesia sermo in suis martyribus confracta, conquassata, afficta, tormentorum vi. Præfertim si expendatur vox hebreæ Chochim cum vau in medio dictio-

Spina tor- menta Mar- tyrum sancti.

Chaldei.

Aponia.

S. Beda:

S. Beda:

us.

nis, quæ ponitur pro spinas, & significat etiam propriæ catenæ, & compedes; imò & armillam, si sumatur pro vinculo ferreo, e sposa, argolla. Atque adeò commodè vertas: Sicut lilyum inter compedes, catenæ, armillas ferreas, sic afficta mea inter filias; quæ eam, ut sequatur, & similiter post Deos alienos scortetur, pellicunt; atqui ipsa perficit in fide sua. Ita explicat Rabbi Salo. qui faverit Chaldaica translatio. Ego compara- rata sum rosa, quæ germinat inter spinas, à quibus perforantur, & rumpuntur folia ejus: sic ego sum compuncta, & scissa. Sed audiendus vetus Scriptor Aponius in haec Cant. verba: Inter tot venenosas spinas, Ecclesia incolit mundum, quot dogmata Gentilium, vel Hæreticorum vario, & diverso ritu impugnant Ecclesiam, sed que presentia agitur, ne otio torpescat contra hostes armari, impugnari quidem permititur, ut post pugnam, ejus fortitudo appareat; impugnata vero nequam permititur superari. Nam quomodo in toto mundo fulgeret, nisi in magnis conflictibus pro Christi nomine, cum persecutoribus decertas, & Diabolum in Martyribus moriendo vicisset. Vides Ecclesiam in martyribus afflictam supereminere inter hostes, & tormentorum apparatum, ut lilyum inter spinas pungentes, & dilacerantes?

753 Ait vero, cur lilyo assimilantur Martyres cum cruciamenta subeunt, & mortem? Keor illos commendari à Theologica Spe, quæ mirum in modum in eis excrevit; ut satis innuit S. Beda ibi: Scito tibi in pre- fenti cum reprobis conversandum, & pravorum quoq; stimulos preferendos: at in futu- ro requiem cum solis electis esse sperandam. Sicut enim lilyum inter spinas, sic amica mea inter filias. Certè lilyum esse commodum &

S. 2 usi-

*Lilium spesi symbolum.**Pierius.**Spes mundana spinosa.**Ps. 44. 1.**Isai. 40. 31.**S. Hieron.**S. Basili.**S. August.**S. Bruno.**Calvaria filii Martires.**Vestis Ecclesie purpurea & florida.*

usitatum spei symbolum, constat apud omnes. Unde in Romanorum Imperatorum nummis ab altera parte visitur Deus dexterā līlū protundens cum hac inscriptione: *spes publica*, vel *spes Augusta*, vel *spes R. P.* ut refert Pierius Hierogli.

754 Et quidem ad eminentissimum Martyrum spem inter adversa vehementer excrecentem designandam, nihil lilio flore opportunius. Tres proinde Patres apud Theodoretum, sic Cantic. verba illustrant: *Animas carnis voluptatibus efformatas spinis assimilat, quia omnem curam, & solicitudinem, (id est, spem, & confidentiam suam) in eas conferunt res, que ad vitam hanc spectant, ut undique voluptatum materiam accipiantur; cum enim omnem suam spem non in eo, qui sapientia sua cuncta moderatur, & rebus omnibus consulit, sed in se ipsis sitam habent, terrenis solicitudinibus suffocantur, nec perfectum fructum ferunt.* Quasi dicant, longè aliter Ecclesiæ Martyres, qui tanquam lili plantæ, & flos inter has spinas eminent splendidissime: ut qui omnem suam solicitudinem, & spem in solo Deo collocaverint.

755 Huc spectasse crediderim David Psal. 44, cuius titulus: *In finem pro his, qui commutabuntur filii Core.* Vox Hebreæ, quæ ponitur pro *in finem*, significat consummationem victoriam, triumphum, qui est certaminis finis. Qua voce designari reor martyri finem, Beatitudinem scilicet, post triumphos, & victorias, & agi hic de illa mutatione, quam media spe faciendam esse prædixit Iffas 40. 31. *Qui sperant in Domino, mutabunt fortitudinem suam, assumunt pennas ut Aquila, volabunt, & non deficiunt.* In quibus verbis commendari Martyrum spem, & illius fructus, efficaciam inferius. Pro hujus verò spei hieroglyphico allumuntur lilia in ea Psalmi inscriptione; verba enim prædicta efferunt S. Hieronym. Aquila, & Theodotion, *pro liliis.* S. Basilius, *victori in liliis;* quæ egregium sunt prædictæ mutationis emblema; resurrectionis videlicet futuræ ad æternam corporis beatitudinem, ut expllicant communiter Patres, & Interpretes latr., & consequenter spei Theologicæ, quam Martyres habent de consequenda sui corporis tam miserè atque atrociter habitu inflauratione, plena, & rediviva incolumentate. Ut vero appareat, sermonem hic esse de Martyrum spe; subdit Regius Cantor: *filiis Core.* S. Augustinus vertit, *Calvaria filii:* & S. Bruno explicat. *Filiis Core hic dicit imitatores passionis Christi, Martyres videlicet.* Propterea v. 10. attexit: *Astitit Regina à dextris tuis in vestitu de aurato circum amicta varietate.* Vox certè Graeca præ se fert similitatem, necon florabilitatem instar columnæ immobiles, & militis strenuissimi stationem, ut supra cap. 1. statuimus, & de Martyrum florabilitate explicuvimus, quam habent à fiducia in Deum, & spe consequendæ beatitudinis. Transferunt Victorius Scialah, & Gabriel Sionita in translatione sua ex Arabic idiomate: *in vestitu purpureo*, ut sanè martyrii purpura indigitetur. Ut autem Martyrum spes commendetur per liliorum flores designata, dicitur *circumdata varietate.* In quibus verbis multi agnoscunt *vestem floridam.* S. Basilius Homilia, ad hunc

Psalm. *Subtextis, & variegatis floribus, floribus interstinctis.* Genus etiam florum assignant docti recentiores, qui pulcherrima lilia tunicae intexta fuisse arbitrantur. Ita Joann. de Pineda lib. 6. de rebus Salo. cap. 5. num. 4. & 5. Gaspar Sanctius ad cap. 3. Cantic. num. 39. & ad cap. 7. num. 27. & in Ezechie. cap. 16. 10. Neque eruditio humanae expers est horum Auctorum existimatio. Lege Pausa. in Eliacis li. 5. & Marcellinum lib. 14. Et favet Psalmi titulus ille, *pro liliis*, cum allusione ad vestem disflammat liliis intertextis, opere plumariori effigiat. Unde efferenda verba sunt ita: *Astitit ad instar columnæ à dextris tuis in vestitu purpureo intertexto liliis.* Sanè lilia hæc in purpureo vestimento effigiata, seu acu picta Theologicam portendunt spem in purpureis Ecclesiæ athletus summoperè efflorescentem, & quasi ipsi martyrii telæ congenitam; qua ipsi circumornati, & præmuniti adversa quæque pro Christo, & æternæ beatitudinis consecutione animosè oppetebant, & contemnebant generose.

756 Ut haec tenet dicta illustrentur, refert confidere de liliorum natura aliquid. Primo apud S. Grego. Nyss. Hom. 4. ad illa Canti. verba habes: *Herba lili à radice in alium se porrigit, ita deinde florem à vertice profert, nam exiguo à terra intervallo distans: nimurum, ut (mea quidem sententia fert) pulchritudo ejus in sublimi pura maneat, à terra misione non contaminata.* Etenim, spes Christiana eo purior appetit, & splendidior, quò plus se surrigit a terrenis omnibus ad æternam fælicitatem, & Dei bonitatem nobis commodam. Quod maximè demonstratur in *Spes in solo Deo fixa* Martyribus, quorum spes in solo Deo fixa promicat inter tormenta immanissima, desperata humanæ omni felicitate. Sic Sutanna (quæ Hebraicè sonat *lilum*) tunc se esse liliū ostendit, cùm inter pericula mortis versans. *Supexit ad calum: erat enim cor Dani. 13. ejus fiduciam habens in Domino.* Dani. c. 13. 33. 35. Sic ejus pulchritudo in sublimi pura manif. Quod de Martyribus potiori jure predicandum.

757 Secundo, de lili flore S. Hilarius Canone 5. in Mart. in hunc modum philosophatur: *Lilium efflorescens, cùm à stirpe detinæ humi radicis evellitur, naturæ suæ virtutem, licet aruisse putatur, occultat; & redeante tempore rursum lili sui honore vestitur. Ex se igitur efflorescit, & redditur; & quod est nec radici potest debere nec terra, cùm ille, qui subeat succus ex se sit.* Talis est Martyrum spes, *Per spem exaltis regis nobilitas.* que efflorescendi virtutem cœlitus haurit, intra se colligit, occultamque tuerit: injuriam propriae pulchritudinis putat, quòd terræ infossa hærente finis, evelli ambit, solidam designata originem; terrenâ abdicata profapi, abnegatique humanæ stirpis principiis, cœlestem gaudet nobilitatem repetere. Putabant Tyranni, dum Martyres omni honore, divitiis, & familia orabant, & à terrenis omnibus abscedebant; fore ut illorum spes exaresceret: ast tunc hæc virtus vegetior, vividior, & floridior assurgebat cruce ipso irrigata martyrii. Succum ex se habebat à Deo, cui erat defixa soli, emanantem. *Quot enim labores misericordie S. Justin.* Deo offerentes exercent, tot jam remunerationis suæ pignora intra spes suæ cubiculum clausa

C A P. X.

clausa tenent; & eò minus deficiunt, quòd majora patiuntur: ait egregie S. Lau. Justi. de Spe c. 2.

*S. Ifido.**Lacteum liliū, & coronatum, spem lactantem, & coronantem designat.**S. Justin.**Ofe. 2. 14.**Plini.**Spes Martyrum modesta, & humilis, sed erecta.**2. Corin. 4. 17.**S. Bern.**Pro. 14. 26.**S. August.*

758 Tertiò, de liliis observat S. Isidorus lib. 17. 9. *Lilia lacte floris herba; unde & nuncupata quasi lidia, cuius cùm candor sit in foliis, auri tamen species intus effulget.* Ideo ex Junonis lacte in terram deciso, fuisse lilia procreata veteres fabulantur. Lacteus hic flos præ se fert & intra se aurum coronarium & suavissimos ex se afflat odores. Unde S. Bernar. Ser. 60. in Cantica: *Adverte de medio floris bujus quasi virgulas aureas prodeunt, & cinctas candidissimo flore pulchre disposito in coronam.* Quod bellè deferunt ad Theologicam Martyrum spem designandam. Nam per spem, quam de æternæ beatitudinis affectione concipiunt, lacteant dulciter, æternæ illa gaudia quodammodo prægustantes. Ut enim S. Lau. Justi. de Spe c. 2. *Spes ponderatio futura suavitatis, cui datur intrare in horum spiritualis voluptatis, & inde affere odores ad condendas amaritudines præfentis adversitatis.* Hæc eti illa lactatio, de qua Ofe. 2. 14. *Ecce ego laetabo eum, & ducam eam in solitudinem, & loquar ad core ejus.* Ubi sapienter nos er Cornelius, lactavi. Chri- flus primos Chrianos, & Marynos; ut dulcedine divinae consolationis, & amore Chri- flus pro illis crucifixi affecti, in & cibri, procurerent ad martyria, ambient ignes, bestias, crucis, ac in ipsis catastis; craticulis, & ignibus exultarent. Tyrannique, & torturibus insultarent. Hæc Ianè operabatur in Martyribus spes firmissima, qua prægustabant rependendam laboribus in cælo quietem.

759 Quartò, de lilio scribit Plinius lib. 21. c. 5. *Languido semper collo, & non spicenti capitis honore.* Ubi adunbrata videatur Martyrum spes non elata, non tumens, sed verò quam modestia, humilitas, timorque finalis & reverentiae comitetur; ita ut iplantet iudicia de triumphi, & corona affectione, affectum timoris adjiciat. Et fortale ad hæc allusionem habet illud Path. 2. Corin. 4. 17. *Momentaneum, & lete tribulacionis nostra æternum gloriae pondus operatur in nobis.* Commendat enim Martyrum perfractores, in quibus spes gloriae continetur (ut iocundatur S. Bernar. Ser. 17. in Isai. Qui habitat) spes autem gloriae veluti pondus est, caput deprimens media timoris virtute; hæc quippe ab spes nequit divelli: Prover. 14. 26. *In timore enim Domini fiducia fortitudinis, & filii ejus erit spes: gloria & divitiae in domo ejus.* Nec timor sine spe, nec spes sine timore haberi debet. O spes (merito exciamat S. August. Ser. 15. ad fratres in Heremo) tu omnina portare facis dulciter, & suaviter. Eia ergo fratres hanc amate, hanc tenete, non tamensime timore; quia qui sperat, & non timet, negligens est; qui autem timet, & non sperat, depresso est, & descendit in profundum quasi lapis. Spes ergo in Martyribus firma, cretaque, & timor non levis, ut advera quæque sufficiens possent, quin miserè deprimentur. Et licet erecta admodum in illis spes, ut liliū, cuius celstata nulla alia major (ut notat Plinius) depresso quodammodo apparet, collo semper languido, seu incinato per humiliatis, & timoris effectum.

760 Subinde exstimo, per istiusmodi vinearum vites designari præserium martyrum passiones, quibus ipsi veluti in torculari prementur, & eorundem sanguis pro Christo, & ad Christi exemplum, exprimitur, & fluit ubertum. Unde S. Cyprianus lib. 2. Epist. 4. ad Christi Confessores incarceratos, ita præclarè: *Vindemia foris premitur, & pro futura poculis in torcularibus uva calcatur. Vos de Domini vinea pinguis racemi, & jam maturis fructibus, botri pressore facularis infestatione calcati, torcular nostrum carcere torquenti sentitis. Vini vice sanguinem funditis, ad passiois tolerantiam fortes martyrii poculum liberare hæritis.* Præmis hæc, ut appareat, per vallem Achor designari martyria pressuras, cruciamenta, & neces. Cum enim vinea Engaddi, & vallis Achor idem omnino sint, liquido constare videtur, propterea fideles dici vineas, ut portentur illorum martyrum, quod fuit ad instar torcularis, è quo sanguis abundè profluxit.

S. 3 Atqui

Eò Martyrum spes alacrior, & firmior, quòd acerbiora ipsi subiere tormenta.

760 Q uis neget, per martyrii labores ab undè comparari fortunatissimam spem? Observarunt id Ecclesiæ Proceres sanctissimi. Ambrosius in caput 5. Epist. ad Roma. Spes addita tribulatio augmentum facit præmia. Index enim fixæ spes tribulatio est, quæ testimonium perhibet ad coronam. Et S. Lau. ius Justinianus de Spe c. 1. Crebrescentibus laboribus, à Domino illis subministratur efficacius æterni spes præmii, & cœlestis certitudo triumphi. Sed accuratè expendo egrium pro re nata, Ofeæ testimonium prædictis Ecclesiasticas glorias cap. 2. 15. Dabo Ofe. 2. 15. ei viniores ejus ex eodem loco, & vallem Achor ad aperiendam spem. Pro viniores, legunt nonnulli ex Hebreo vineas ejus. Cui lectio consonat LXX. possessiones ejus: eodem utique sensus redit; non enim vinea in vinatore, & è converso. Fidelium congregati appellat vineas; cum respectu ad vineas Engaddi, de quibus adductus ille est botrus molis eximia à duobus exploratoribus ligno suspensus: & de quibus Cant. 1. 14. Botrus cypri dilectus meus miti in vineis Engaddi. Engaddi autem (ut notat notar. Sancti) ille idem est tractus, de quo Cant. 8. 11. *Vinea fui pacifico in ea, quæ habet populos.* Hebraicè, in Baal harmon. Atque endem locum ab Cœla appellari putat vallem Achor. In his ergo Ecclesiæ Christianæ vineas efflorescit in primis vitis vera, & botrus è vineis Engaddi, Jesus crucifixus, uti Martyrum dux, & princeps: Botrus in Cypro, Christus suspensus in Crucis ligno; at Justus Orgeli aegis. Et ibidem appellatur Christus à S. Nysseno, Botrus fluorescens, maturescens, perfectus, matus, vinum denique factus. Pro botrus Cypris vertas ex Hebreo, Botrus redemptionis, propitiationis, expiationis: Christus è Cruce pendens botrus oblongus fuit in Ecclesiæ vinearum mediterraneo coniunctus; cuius sanguine vineæ sunt irrigatae, soluta nostræ redemptionis preia, & fideles animati, ut suum pro crucifixo cruentem effundant.

Botrus Christus crucifixus. Orgeli.

S. Nyss.

Vites Martyrum sunt vindemias expressæ.

S. Cyprian.

Per vallem Achor designata martyria.

P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.